COLECȚIA „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"

LAURENȚIU CERNEȚ

TIMIȘOARA

347

347

VOICU BUGARIU

Scrisoare

LAURENŢIU CERNEŢ

APARATUL DE VISAT FRUMOS

**

Redactor literar: ADRIAN ROGOZ
Coperta și desenele din interior:
AUREL BUICULESCU
Portret: ALEXANDRU DIACONU
Prezentarea grafică: ARCADIE DANELIUC

Colecția „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"
editată de revista
Știința și Tehnica
Anul XV
1 mai 1969
2

Şi în celelalte povestiri ale lui : „Recital de balet vechi" (Colecţia ş.-f. nr. 276), „Cercul iubirii" (c. ş.-f. nr. 294), „Reîntoarcerea" (c. ş.-f. nr. 318), Voicu Bugariu s-a dovedit atras de o anticipaţie modernă, densă, subtilă, cu reverberaţii psihologice. În Scrisoarea de faţă, interesantul anticipator braşovean scrutează însuşi destinul viitor al creatorului de literatură.

VOICU BUGARIU

Scrisoare

Nu-mi pot explica de ce tocmai astăzi încep să-ţi scriu această scrisoare ; lucrul acesta ar fi trebuit să-l fac cu cîţiva ani în urmă. Nu-mi pot da seama nici care este cauza pentru care nu înregistrez ce aveam să-ţi spun, ştiind că ţie nu-ţi plac mijloacele de comunicare demodate. De altfel, este foarte probabil că scrisoarea aceasta nu-ţi va parveni niciodată ; pe zi ce trece îmi dau seama că situaţia intervenită între noi este fără ieşire, că noi, de fapt, nu mai avem să ne spunem nimic. Totuşi încep să scriu, recurg din nou la mijlocul acesta, pe care foarte puţini îl mai folosesc astăzi. Poate că este în această opţiune şi unul dintre protestele mele penibile, pe care tu le înregistrezi cu zîmbete îngăduitoare, ca pe ceva ţinînd de o copilărie ce nu vrea să mă lase încă din braţele ei. Pe de altă parte, mă întreb de ce nu mă decid totuşi să-mi trimit imaginea la tine şi să-ţi spun tot ce am de spus. De fapt, dacă mă uit înăuntrul meu cu un efort de sinceritate, îmi dau seama că-ţi scriu această scrisoare nu atît pentru a-ţi spune ţie ceva sau pentru a încerca să-ţi dovedesc superioritatea poziţiei mele. De fapt, şi simt aceasta cu o parte foarte obsucră a puterii mele de autoobservare, eu doresc să mă eliberez de anumite greutăţi care mă apasă, care-mi răpesc libertatea de mişcare şi de gîndire. Pentru mine cuvintele mai au încă o ciudată putere, ca şi cînd ar exista în realitate. Pentru tine ştiu că şi-au pierdut-o şi mai ştiu că scrisoarea aceasta, dacă ţi-ar parveni totuşi, n-ar reuşi să-ţi transmită nimic peste mesajul ei noţional. Tu de aceea şi preferi mesajul vorbit, ţie îţi este suficient să-ţi dai seama de el, să-l recepţionezi cît mai repede ; mie lucrurile acestea nu-mi sînt de loc suficiente. Pentru mine viaţa cuvintelor este, într-un anumit fel, o parte din viaţa mea.

Dar n-aş vrea să divaghez prea mult, deşi simt din ce în ce mai clar cum mă cuprinde plăcerea curată a discursului şi cum mă las purtat de valurile ei liniştite. Mă voi strădui să-ţi comunic ceea ce este mai important, după părerea mea, în relaţiile dintre noi

doi. Vezi tu, cu patru ani în urmă, cînd ne-am cunoscut, tu exercitai o fascinație extraordinară asupra mea. Profesiunea ta misterioasă te făcea pentru mine un fel de zeitate modernă. Îmi povesteai cîte ceva despre activitatea pe care o desfășori la centrul tău de cercetări, și eu ascultam cele ce spuneai ca pe o melodie cîntată într-o limbă străină, cu totul neînțeleasă, dar melodioasă și avînd un straniu efect calmant asupra mea. Cînd îmi vorbeai despre lucrurile acelea despre care nu pricepeam decît foarte rar ceva, și anume cînd era vorba despre vagile posibilități aplicative, mă cuprindea un fel de liniște, aveam deodată senzația clară că sînt apărat, de niște forțe foarte complicate, de orice primejdie. Aveam revelația foarte afectivă a diviziunii muncii în societatea noastră modernă. Iubita mea, îmi spuneam cu o subiectivitate deplină, face parte dintre acești oameni minunați care-mi permit și mie să scriu. Nici un moment nu m-a încercat pe atunci vreun sentiment de inferioritate în legătură cu faptul că activitatea ta îmi era cu totul străină. Mi se părea, dimpotrivă, că esența ei îmi este la îndemînă și că o minimă inițiere ar putea să mă ducă în situația de a-mi da seama fără greutate despre ce este vorba. Tu însăți aveai o anume dezinvoltură liniștitoare față de ceea ce-mi povesteai. Îți apărea atunci un fel de umor, un fel de detașare îngăduitoare față de acele lucruri aride pentru un nespecialist. În același timp, manifestai o deosebită atenție pentru literatură, pentru domeniul meu. S-ar fi zis că iei literatura în serios, îmi puneai uneori niște întrebări care dovedeau cu claritate că problema literaturii și, în general, aspectele ascunse ale firii umane te preocupă. Uneori îmi ziceam că tu de fapt ai fi dorit să faci literatură în viața ta și te îndemnam să încerci. Într-un timp am avut impresia că tu chiar te-ai apucat de scris, dar că te jenezi să-mi arăți rezultatele. Ajunsesem la un moment dat să nu mai discutăm decît despre literatură. Eu mă angrenasem cu o deplină inconștiență și plăcere în jocul acesta primejdios, care a dus la rezultatele dezastruoase de acum.

De fapt, nu știu de ce scriu cuvîntul „dezastruoase". Doar nimic nu s-a schimbat în relațiile reale dintre noi. Tu ești la fel de iubitoare ca și înainte, ești la fel de maternă, la fel de tandră cu mine. A intervenit însă ceva ce ar putea să treacă neobservat pentru tine — tu ești doar extraordinar de autentică — și este foarte probabil că nici după scrisoarea de față n-ai realiza lucrul acesta. Ai observat că noi nu mai stăm de vorbă? Adică nu este chiar așa. Nu m-am exprimat bine. Stăm de vorbă, dar este ca și cum am discuta în două limbi absolut străine. Nu e o despărțire afectivă, tu mă iubești în continuare, eu știu aceasta, și eu te iubesc tot ca și înainte, dar noi nu mai putem comunica. Neputința aceasta este înfiorătoare pentru mine. Pentru tine trece neobservată. Tu-mi povestești, ca și înainte, despre activitatea ta la centrul de cercetări, vorbim ca și înainte despre literatură în general și despre literatura pe care o scriu eu, dar eu nu mai gust muzica necunoscută a vorbelor tale. Tu, de asemenea, deși discuți cu o competență foarte mare, surprinzător de mare față de timpul liber pe care-l ai la dispoziție pentru literatură, ești parcă necontenit alături de adevăr, ai punctul de vedere al unui om care este exact la antipodul poziției pe care eu o consider adevărată.

M-am exprimat cam confuz acum în legătură cu faptul acesta — al lipsei de comunicare. Am să încerc să mă explic. Odată, cu prilejul uneia dintre micile certuri inerente ce interveniseră între noi — pe vremea aceea tocmai ne cunoscusem de cîteva luni —, tu ai izbucnit cu un fel de dispreț amestecat cu milă spunînd la adresa activității mele: „Gargare și iar gargare". Niciodată de atunci n-ai mai vorbit în felul acesta direct depreciativ despre literatură. Eu am uitat aproape numaidecît afirmația ta, care era mai caustică decît un întreg pamflet. După un timp însă mi-a reapărut pe ecranul conștiinței, și încă într-un fel foarte acut. Mi s-a părut a vedea în ea o sinteză a atitudinii pe care oamenii de felul tău o au față de artă în general și față de literatură în special. Cu siguranță că mă înșelam. Am avut doar dovezi nenumărate ale faptului că literatura este foarte bine înțeleasă de oamenii prinși în prima linie de luptă a societății. Tu erai primul exemplu al acestei înțelegeri. Totuși senzația de limbi diferite persista, se întărea. Atunci mi-am zis că discuțiile noastre trebuie să se petreacă pe un teren neutru. Și atunci a început (cu mare risipă de diplomație din partea mea, pentru ca să n-ai impresia că eu sînt principiul activ, iar tu trebuie doar să te lași condusă) cotitura spre pictură și muzică, spre sport. Și în domeniile acestea ai dovedit o mare forță de adaptare, ca toate femeile autentice, de altfel. În scurt timp ajunsesem să vorbim despre lucruri în care nici tu și nici eu nu eram specialiști. A mers foarte bine la început. Dar pe parcurs anumite note false n-au întîrziat să apară. Liniile paralele ale convorbirilor noastre despre lucrurile acestea neutre au început pe nesimțite să devină divergente, să se îndepărteze tot mai accentuat. Sînt convins că nici de data aceasta n-ai observat nimic. Dar în realitate lucrurile se modificau. Eu mă încălzeam treptat, discutînd despre lucrurile acestea, începeam să le consider ale mele, le luam în stăpînire prin vorbele pe care le rosteam despre ele; tu, deși le pătrundeai înțelesul, nu te apropiai de ele decît pînă la o anumită barieră invizibilă; nu treceai niciodată peste ea. În spatele spuselor tale se simțea tot mai tare existența unui alt domeniu, care orienta întregul tău fel de a gîndi. Pentru tine nu puteau fi adevărate cele pe care le spuneai despre un artist sau altul, pentru tine rămîneau adevărate lucrurile pe care le făceai la laboratorul tău, abstracțiile deduse de tine sau de oamenii care lucrau lîngă tine. Pe cînd pentru mine singurele adevăruri de care dispuneam erau adevărurile pe care le puteam rosti. Eu n-aveam formule, domeniul meu rămînea, odată pentru totdeauna, cuvîntul. Oamenii și tot ceea ce puteam să observ și să gîndesc despre ei erau numai cuvinte pe care le puteam rosti. În aspectul acesta cred că era marea deosebire dintre noi. Aici ar trebui să cauți, dacă scrisoarea mea te-ar interesa, sîmburele schimbărilor care au intervenit între noi (dar pe care, foarte probabil, le vei nega).

Mă întreb, cu toată seriozitatea, dacă-i adevărat ceea ce scriu aici despre eșecul spre care se îndreaptă alăturarea vieților noastre. Nu-mi dau seama cu claritate. Cînd sînt lîngă tine, mă simt tot atît de bine ca și la început. Într-un anumit fel mă simt bine și cînd discut cu tine sau, mai precis, cînd monologhez. Îmi place să-ți urmăresc mișcările armonioase, să te mîngîi. Îmi place să fac sport în compania ta. Sportul este din punctul acesta de vedere un re-

mediu extraordinar. Îţi dai seama că atunci cînd fac sport oamenii nu mai trebuie să vorbească sau chiar dacă uzează de mijlocul acesta o fac pentru a-şi comunica anumite amănunte de tehnică? Poate şi tu ai simţit totuşi că între noi a intervenit ceva deosebit din moment ce te-ai aruncat cu atîta pasiune în sport. Cînd facem canotaj, de pildă, sau cînd înotăm, ce armonie miraculoasă se instalează între noi! Nici unul nu simţim nevoia să vorbim. Ne înţelegem — cum se spune — din priviri. Mersul la spectacole face parte din aceeaşi categorie. Discutăm în aceste ocazii cu alţii. La fel cînd urmărim împreună, de acasă, diferite manifestări sportive sau de artă. Cu dansul se întîmplă ceva similar. Interesant este că noi dorim (cel puţin eu sînt sigur, în ceea ce mă priveşte, de acest lucru) să tăcem împreună. S-ar zice că-i forma ideală de comunicare. Dar nu ştiu din ce cauză, în ultimul timp, am început să nu mai doresc forma aceasta de comunicare ideală. Am început să am nostalgia discuţiilor. Vreau, într-un mod foarte nejustificat (ştiu doar că lucrul acesta este foarte greu de realizat) să am un ascultător care să fie pe aceeaşi poziţie cu mine.

Aici ai la îndemînă o obiecţie evidentă. Mă poţi întreba pentru ce nu discut cu colegii mei de breaslă despre chestiunile care mă pasionează, că doar am destui prieteni care se ocupă cu aceleaşi lucruri ca şi mine. Încearcă să mă-nţelegi în legătură cu ceea ce-ţi voi răspunde. Eu am început să socotesc literatura ca o formă de existenţă a mea. Sau, mai precis spus, am început să socotesc discursul ca pe unica formă de viaţă şi de activitate care-mi stă la dispoziţie. Discutînd cu colegii mei de breaslă despre ea, duc aceste discuţii din punct de vedere profesional. Întorcîndu-mă însă acasă, constat că, pur şi simplu, nu mai am despre ce discuta cu tine decît tot despre literatură. Dar eu nu despre literatură aş vrea să discut cu tine. Aici intervine lucrul pe care tu nu-l pricepi şi nu cred că ai să-l pricepi vreodată: eu nu vreau să discut cu tine despre literatură, ci despre oameni, despre viaţă. Tu însă îmi interpretezi spusele drept nişte încercări de a discuta tot despre literatură şi le răspunzi în modul tău obişnuit. În felul acesta, eu mă aflu într-o inferioritate evidentă faţă de tine. Eu am un singur fel de existenţă, discursul, pe cînd tu ai două.

Am fost foarte confuz în aceste ultime încercări de a mă explica. De fapt, după cît mi se pare, lucrurile sînt cu mult mai simple. Am să-ncerc să le reiau, dîndu-ţi un exemplu la care mă mir că nu m-am gîndit pînă acum. Este vorba despre femeile din breasla scriitorilor. Curios lucru cum de n-am discutat niciodată pînă acum despre ele. Este un lucru de notorietate că cei mai mulţi scriitori îşi aleg tovarăşe de viaţă dintre femeile ce au aproximativ aceeaşi îndeletnicire sau măcar una dintr-un alt domeniu al artei. Faptul acesta m-a obsedat de multe ori şi, dacă mă gîndesc bine, eu te-am ales pe tine dintr-un fel de frondă obscură, dintr-o dorinţă neclarificată de a dovedi că se poate şi aşa, că tagma creatorilor de artă nu este închisă, că membrii ei nu pot să comunice numai între ei, ci se pot ataşa şi de alţi oameni, avînd profesiuni mult deosebite. Am avut totdeauna convingerea că apropierea şi adîncirea acestei apropieri între doi oameni nu trebuie neapărat să aibă drept unul dintre principalele suporturi similitudinea de profesiune. Înainte de a intra în meseria mea, înainte de a spune ceva în mod public

eram întristat de faptul că existau anumite cercuri sociale (cercul medicilor, cercul oamenilor de artă, cercul literaților etc.) și totdeauna am încercat și, după cum ai putut să observi și tu, am reușit în mod parțial să am prieteni cu profesiunile cele mai diferite și mai neașteptate. De multe ori însă m-am trezit introdus în cercul lor și în discuțiile specifice ale acestui cerc și mi-am constatat un sentiment de inadaptare, care persista în ciuda metodelor mele savante de a-l combate. De fapt, metodele acestea nu erau atît de savante, ele plecau de la un principiu deosebit de simplu și de cunoscut de toată lumea : să vorbești fiecăruia „pe limba sa". Credincios lui, eu încercam să desprind latura de interes general a problemelor ce făceau obiectul îndeletnicirii cotidiene a oamenilor respectivi și mă refeream cu ingenuitate și chiar cu pasiune la ea. Lucrurile mergeau și merg deosebit de bine, oamenii aceștia mă prețuiesc și mă caută, ceva îmi spune însă că nu voi reuși niciodată să mă integrez perfect în aceste relații. Mă simt ca un om aflat de cîțiva ani într-o țară străină și care vorbește perfect limba acelei țări, scăpîndu-i doar spiritul limbii, acea capacitate de a comunica și de a savura în același timp anumite amănunte, cu totul insesizabile pentru cineva ce nu vorbește limba lui maternă. Într-un anumit fel am devenit maestru în vorbirea „limbilor" unor alte cercuri. Trebuie să spun că lucrurile nu sînt atît de dificile pe cît par a fi din cele scrise aici. Este suficient să deprinzi un anumit stil, să te transpui într-o anumită ambianță de gîndire, și restul vine de la sine. Totuși niciodată n-am reușit să devin perfect în aceste comunicări, niciodată n-am ajuns să mă simt perfect (înțelegînd prin perfecțiune felul în care vorbesc propria mea „limbă"). Interlocutorii mei probabil că nu știau cu precizie despre ce este vorba, mai mult simțeau o invizibilă stavilă ce creștea între noi în cursul discuțiilor. Este foarte probabil că-i cam inhiba și postura mea de vorbitor de profesie, simțeau poate că există o tehnică superioară a vorbirii pe care numai cei din categoria mea o posedă. Bariera aceasta, pe care am atenuat-o întotdeauna foarte mult, n-am reușit niciodată s-o fac să dispară.

Dar să revin la ceeea ce voiam să-ți scriu despre femeile din breasla mea. Îți spuneam că și aici se manifestă o preferință : „scriitorii" (uzez de acest termen ce nu mai are acoperire reală pentru că cel folosit astăzi pentru denumirea activității noastre îmi displace, deși trebuie să recunosc exactitatea lui deplină) se însoțesc cu femei din aceeași categorie sau din categorii ce au o oarecare tangență cu domeniul general al artei. Mulți dintre ei pe care i-am chestionat în mod discret despre cauza acestei preferințe mi-au replicat că, firește, este vorba despre o chemare afectivă, dar și despre dorința de „a avea cu cine schimba o vorbă" sau „despre nevoia de a avea alături o femeie inteligentă". Pe de altă parte cunosc o serie de oameni din domeniul acesta care n-au respectat „regula", alegîndu-si femei cu alte profesiuni. Nu o dată mi s-a-ntîmplat să-i aud exprimînd abia simțit o nemulțumire surdă. În alte ocazii am auzit vorbindu-se despre ei că ar fi nefericiți din această cauză. Ciudate prejudecăți ! Cît mă uimesc ! Acum, după ce m-am gîndit atîta timp la ele, după ce eu însumi mă aflu împresurat de ele, nu reușesc să mă smulg dintr-o uimire fără margini. Cum adică „să am alături o femeie inteligentă" ? Vrea afirmația aceasta să-nsemne că inteli▶

gentele există numai în domeniul în care lucrează cineva ? Cred, mai degrabă, că este vorba despre o imposibilitate de a recepționa „semnalele" inteligenței atunci cînd ea se manifestă într-un domeniu de activitate necunoscut.

Intr-un timp mi s-a părut că această situație constituie o tragedie, că societatea este în felul acesta fragmentată în mod fatal ; apoi am devenit mai optimist, optimismul acesta fiind însuși optimismul profesiunii mele, ce ambiționează să emită mesaje către toți oamenii. Acum mă aflu cam la mijlocul distanței dintre aceste două extreme. Dar realmente, situația de a putea vorbi despre orice nu este tocmai privilegiată.

Ajung acum, vrînd nevrînd, la profesiunea mea. Tu ai înțeles-o foarte bine, ai avut totdeauna combinația necesară de respect și de condescendență față de ea. Este o profesiune ciudată, și acum cred că am să reușesc s-o și denumesc, înfrîngîndu-mi o pudoare inexplicabilă : *vorbitor*. Ea nu este chiar atît de deosebită în esența ei de ceea ce se chema în trecut scriitor, aș spune că nu este de loc deosebită, numai gradul de efemeritate al produselor ei a crescut. Poate că tocmai fenomenul acesta mi-a produs criza ce a declanșat această scrisoare și pentru care, ca s-o scriu, a trebuit să învăț cîteva luni de zile să renunț la prescurtările simbolice ce se mai folosesc în sinteze.

Dar aș vrea să fac o nouă digresiune. Ai observat cum, pe parcursul scrisorii mele, am început să nu mă mai adresez ție, ci unui ascultător abstractizat, întocmai ca atunci cînd vorbesc pentru milioanele ipotetice de ascultători și de privitori ? Ai observat cum tonul meu, care era la început aproape tragic prin neliniștea ce o trăda, a devenit din ce în ce mai analitic, mai impersonal, mai prins de plăcerea vorbirii ?

Poate că afirmația aceasta din urmă nici n-a fost o digresiune, poate că ea este lucrul cel mai adevărat din tot ce spun aici. Poate că, pornind de la ea, voi reuși să înțeleg cu claritate de ce noi nu mai putem, propriu-zis, discuta. Cauza ar putea fi aceea că eu m-am obișnuit să mă adresez unor interlocutori abstracți. Acest adevăr nu este de loc contrazis de faptul că, în cursul aparițiilor mele publice, oameni cu totul necunoscuți își pot trimite pe rînd imaginile pentru a mă chestiona asupra celor pe care le spun sau pentru a mă contrazice. Caracterul public al exercitării profesiunii mele nu mă poate face să renunț la ideea că, la drept vorbind, convorbirile mele n-au un interlocutor, ci sînt adresate unor oameni inexistenți în chip concret, contopiți în abstracția publicului. Nu mă mai mir, în cazul în care iau drept adevărată această ultimă ipoteză, că nu reușesc să discut în mod mulțumitor cu oameni concreți, cu indivizi care se află în mod real în fața mea. Din cauza aceasta nu mai pot sta de vorbă nici cu tine. De aceea, cu tine „îmi ies" mult mai bine tăcerile. De-abia acum încep să-mi dau seama că viața mea profesională este un perpetuu discurs, cu interlocutori mai mult sau mai puțin imaginari, și că apropierile mele de indivizi concreți mai pot foarte greu să se producă pe calea lui, că trebuie să caut alte căi de apropiere. De altfel, după cum ai observat, aceste căi au fost găsite de noi în mod spontan.

Mă gîndesc că scriitorii din trecut nu erau pe o poziție afectivă cu mult mai diferită decît a mea, ca vorbitor, azi. Numai că la ei

abstractizarea comunicării cu publicul nu era atît de mare. Ei aveau cartea, un obiect, orice s-ar spune, material, aveau apoi comentariile criticilor, care, de asemenea, erau palpabile, nu se volatilizau în eter de îndată ce au fost rostite, ca acelea de astăzi.

Simt cum mă apropii tot mai mult de sfîrşitul scrisorii mele demodate. Sentimentul acesta îmi apare concomitent cu unul de veselie satisfăcută. Sînt bucuros, o bucurie tipică, pentru că am reuşit să-mi mai dau o explicaţie. Şi tu îmi eşti din nou extrem de aproape, acum, după ce am „stabilit" că de fapt între noi n-a intervenit nimic rău şi că nu tu eşti de vină şi nici eu nu sînt de vină cu ceva. Eu îţi ceream, traversînd o zonă de orbire, să dispari, să te situezi, printr-o performanţă nemaipomenită, în rîndul ascultătorilor mei abstracţi şi deci docili prin esenţa lor umanizată. Tu însă ai avut întotdeauna calitatea excepţională de a exista. Este un lucru pe care-l simt în orice moment în care mă aflu alături de tine. În felul acesta, nostalgia pe care o am pentru o formă ideală de conversaţie este romantică, niciodată neputîndu-se realiza o comunicare ideală între doi oameni concreţi.

N-aş vrea să închei fără a lămuri o chestiune pe care am pomenit-o pe parcurs. Este vorba despre comuniunile aparent ideale între oamenii din aceeaşi breaslă. Pentru că nu cunosc mai adînc decît însoţirile dintre oameni de artă, mă voi referi la aceştia. Armonia nu este aici atît de deplină pe cît s-ar crede şi pe cît susţin unii dintre ei. Nici pe departe aşa ceva. Iar discuţia ideală despre care am pomenit cu atîta nostalgie este adesea inexistentă. De cele mai multe ori există un vorbitor şi o ascultătoare (fireşte, rolurile pot fi şi inversate). Abilitatea celui ce ascultă e însă mai mare în aceste cazuri, trebuie s-o recunosc. Ea constă într-o anumită tehnică, pe care aş numi-o a ascultării active, tehnică ce cuprinde întrebări stimulative, şi apoi, lucrul cel mai important şi care se poate mima cu o nesfîrşită greutate, o anumită expresie a feţei, expresia ce îmbină uşoara concentrare şi aerul nonşalant al iniţiatului. Un fapt curios, ce-mi vine acum în minte, este legat de durata acestei expresii de ascultare iniţiată. În tehnica despre care îţi scriam intră şi elementul acesta. Cei mai mulţi dintre ascultători, o majoritate covîrşitoare a lor, după părerea mea, n-au decît o mică rezistenţă. Mi s-a întîmplat şi mie şi, mai ales, am observat şi la alţii cum postura de ascultător oboseşte cumplit atunci cînd este mimată fără un anumit echivalent interior. Vreau să spun că un ascultător autentic nu este un receptacul pasiv, care depozitează pînă la saturaţie, ci este un interlocutor, care, spre deosebire de cel ce vorbeşte, îşi susţine punctul său de vedere în sine, răspunzînd printr-un discurs interior. De altfel, după cît sînt de deplorabili cei ce nu reuşesc să se oprească atunci cînd au început să vorbească, tot atît de insuportabili sînt cei ce au tot timpul tendinţa de a întrerupe pentru a-şi plasa replica. Pînă unde merge posibilitatea de a detecta dacă interlocutorul îţi răspunde atunci cînd te ascultă sau mimează doar şi se gîndeşte la cu totul altceva este foarte greu de stabilit. Una dintre posibilităţile care stau însă la îndemîna oricui este încercarea duratei (rezistenţei) despre care pomeneam în urmă cu cîteva rînduri. Este curios, dar mimarea are, într-o mare majoritate a cazurilor, o destul de mică putere de rezistenţă. Eu am constatat aceasta de multe ori şi, trebuie să recunosc, mi-am făcut chiar o plăcere destul de

vinovată din a-i demasca (firește, doar pentru mine însumi) pe cei ce mimează conversatia. Metoda cea mai simplă este tocmai prelungirea discuției despre un subiect dat. Și aici trebuie să-ți spun că, nu știu cum s-a întîmplat aceasta, aproape toți cei ce au trecut „proba rezistenței" mi-au devenit prieteni, și încă prieteni foarte durabili. Cu siguranță, la afirmația aceasta te vei gîndi cu ironie, apreciind poate că mi-am căutat prieteni printre bunii ascultători, prelungindu-mi astfel și în viața de toate zilele necesitatea de a vorbi și de a fi ascultat. Nu este așa. Faptele n-au fost și nici nu pot fi unilaterale în astfel de cazuri. În momentul în care eu simțeam că nu vorbesc singur, că interlocutorul meu nu este un fals interlocutor și că-mi răspunde pe planul său interior, brusc, fără să-mi dau bine seama de ce, aveam nevoia să-i aud discursul pe care simțeam că-l consumă în sine. Și astfel începea o discuție reală.

Simt că sfîrșitul scrisorii mele se apropie amenințător și că din nou va trebui să ies din simetriile pe care atît de ușor le-am construit. Va trebui să părăsesc deci îndeletnicirea aceasta atît de plăcută și atît de anacronică. Voi încerca totuși să fac din toate aceste idei, a căror enunțare m-a apropiat din nou, în chip miraculos, de tine, obiectul uneia dintre discuțiile cu ascultătorii și privitorii mei. S-ar putea să intereseze și poate că unele idei vor fi chiar socotite demne de a fi conservate în memorii. După cum vezi, sînt foarte optimist.

Taina scriitorului de science—fiction.

desen de MIHU ANTIN

LAURENȚIU CERNEȚ

TIMIȘOARA

APARATUL DE VISAT FRUMOS

REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE

Disperat de dispariția logodnicei sale, Ramona Fișcă, ziaristul Ion Ioneacă se lasă congelat pentru un mileniu. În realitate, Ramona, tînără profesoară de gimnastică, urmase de bună voie niște extratereștri albaștri, cu nume formate din note muzicale, pentru a le vizita timp de o lună astronava lăsată la marginea sistemului solar. Acolo sînt însă atacați de o navă-pirat, specializată în jefuirea expedițiilor științifice, și siliți să capituleze.

(URMARE DIN NUMĂRUL TRECUT)

4.

...piraților. Așa se întîmplă că avu posibilitatea să asiste la debarcarea albaștrilor pe o planetă micuță, cu vegetație bogată, dar foarte îndepărtată de centrele civilizate.

Prinși de febra pregătirilor, pirații nu observară că Ramona stabilise un contact cu prizonierii. Prin conducta de aerisire izbuti să schimbe cîteva fluierături cu Sifa. Întrebă cine sînt pirații și ce urmăresc, și Sifa o informă că aceștia locuiesc pe o planetă vecină cu a albaștrilor și că se îndeletnicesc cu furturi de descoperiri științifice. Poliția cosmică e neputincioasă, deoarece nu a reușit pînă acum să-i prindă în flagrant delict, iar martorii dispar în mod misterios. Se crede că pirații îi ucid, dar, după cum se vede, îi părăsesc pe planete nelocuite, pradă inaniției și fiarelor sălbatice. Ramona îi mulțumi căl-

duros, deşi nu aflase nimic în plus faţă de informaţiile date de răposatul Lasibemol.

— Cam la ce distanţă ne aflăm de planeta voastră ?

— Hm..., făcu Sifa. Cam la patru zile de mers dacă nu se schimbă viteza.

— E-n regulă ! O să-ncerc să vă paraşutez cîte ceva.

Nava piraţilor se înscrise pe o traiectorie eliptică şi descinse pe micuţa planetă de care am vorbit mai sus. Prizonierii fură dezlegaţi şi aruncaţi jos cu brutalitate feroce.

În acest timp, Ramona lucra de zor în laborator. Reuşi să construiască un aparat de radio emisie-recepţie, o duzină de puşti cu raze omega şi un radar. Toate acestea — plus cîteva butelii de oxigen lichid şi o tonă de comprimate alimentare — le îngrămădi ordonat într-o microfuzee cu paraşută şi autoghidaj, pe care o fixă la babordul navei.

Ocupată cu acţiunea precedentă, nici nu-şi dădu seama că piraţii se pregăteau de plecare. Motoarele duduiră infernal şi planeta fu părăsită. După 35 de secunde, Ramona declanşă motorul fuzeei şi respiră uşurată. Făcuse tot ce se putea face.

Totuşi, în minutele în care împacheta pastilele alimentare, o idee o fulgerase înviorător.

Ziua era pe sfîrşite. Închisă în cabină, Ramona gîndea intens. Trebuia să găsească o soluţie completă, satisfăcătoare. Îşi conectă creierul la uriaşul creier electronic microtranzistorizat pe care-l poseda fiecare cabină, se programă şi aşteptă. Situaţia era gravă şi-şi dădea seama că, dacă nu-i vine o idee genială, nu va mai vedea niciodată Pămîntul şi nici pe Ion Ioneacă. În mod paradoxal, pe măsură ce se îndepărta de Pămînt, dragostea ei pentru sentimentalul ziarist creştea. Puse problema în ecuaţie şi stabili că Dragostea este egală cu produsul dintre o constantă şi pătratul distanţei... Domi, săracul, nu intra în schemă... Creierul electronic cerea date suplimentare. Ramona numără în gînd, pe degete, piraţii. Pe navă se aflau 35 de bucăţi, dintre care 10 erau internaţi la infirmerie, scoşi din luptă. Deci 25 de valizi. Privirea se zbătea între pereţi. Deodată zări un buton bleu-vert. Ştia că e butonul prin care se făceau chemări urgente. Într-o secundă, cei doi creieri dădură soluţia optimă.

Fugi în laborator şi se apucă să fabrice vin. Aparatele ultramoderne îi ajutară să obţină cantitatea necesară numai în cîteva minute. Puse vinul într-un alambic cu infraroşii şi îmbutelie cîţiva litri de coniac. Apoi se întoarse în cabină.

Căută în dulapuri şi găsi 103 metri de sfoară plastică. O tăie în bucăţi de cîte 3 metri fiecare şi apăsă pe butonul bleu-vert. Peste 20 de secunde, o namilă de pirat deschise uşa şi intră.

— Ce s-a întîmplat ? fluieră el bîlbîit.

Ramona rîse suficient de puţin fals ca rîsul să pară firesc.

— Mă plictisesc singură. N-am cu cine bea.

Namila păru încîntată de ocazie. Se aşeză şi amîndoi începură să pălăvrăgească.

— Nu bei un pahar ? îl îmbie Ramona cu un surîs deconectant.

— Nu-mi este sete.

— Dar nu-i apă, e coniac.

— Nu cunosc.

— Gustă !

Namila bău puţin, chiar foarte puţin şi se strîmbă.

— Nu-mi place. Asta se bea la voi ?

— O, da, şi-ncă cum !

Piratul mai gustă o dată, apoi simţi ce trebuia să simtă. Se înveseli şi dădu peste cap un pahar întreg. În clipa imediat următoare era beat-mort. Ramona îl legă şi-l împinse sub pat. Apoi apăsă din nou pe butonul bleu-vert şi alt pirat se prezentă.

Încercă aceeaşi stratagemă, dar de data aceasta nu reuşi. Piratul, bănuitor, refuză să bea coniac. Atunci Ramona îl dezechilibră printr-o lovitură aplicată la jumătatea gambei cu latul piciorului şi în acelaşi timp se aruncă asupra lui. Un pumn nimicitor îl trecu în lumea viselor. Îl legă şi pe acesta fedeleş şi-l aruncă sub pat.

După o jumătate de oră, 22 de piraţi, fie prin coniac, fie prin pumni, se aflau sub pat, imobilizaţi. Ramona îi făcu pachet şi-i încuie în cabină. Apoi blocă întreaga aripă a navei, coridoare şi cabine, încît, chiar dacă printr-un miracol s-ar fi dezlegat, le-ar fi fost imposibil să spargă uşile de oţel fibrosticlos.

Ultimii trei piraţi, printre care şi fiorosul Utut, erau de serviciu la cabina de comandă. Ramona se duse liniştită la laborator, fabrică o substanţă paralizantă, apoi reprogramă trei roboţi, îi înarmă cu trei seringi şi le porunci s-o urmeze.

Deschise uşa cabinei de comandă şi-i făcu semn lui Utut.

— Ce doreşti, frumoaso ? întrebă acesta în batjocură.

— Vino puţin, vreau să-ţi spun ceva !

Cînd trecu pragul, Utut nici n-avu timp să simtă înţepătura acului. Un robot i-l împlîntă cu toată puterea în muşchii fesieri, şi pe dată substanţa paralizantă se răspîndi în tot trupul.

Cu al doilea pirat procedă la fel. Numai ultimul nu voia să părăsească sub nici un motiv tabloul de comandă. Atunci Ramona fu nevoită să-şi întrebuinţeze iarăşi pumnii, deşi o dureau îngrozitor. Strînse dinţii, închise ochii şi lovi.

Bucuroasă de reuşită, începu să fluiere melodia preferată: „Ramona, zorile-s trandafirii..."

După ce ultimii trei piraţi, în frunte cu Utut, fură închişi împreună cu tovarăşii lor de fărădelegi, Ramona putu, în sfîrşit, să se odihnească. Era puţin obosită. Îi era foame. Şezu într-un fotoliu, mîncă nişte fructe, bău nişte lapte sintetic şi vizionă un film în relief.

Pilotul automat conducea implacabil nava spre planeta piraţilor. Ramona găsi de cuviinţă să cerceteze arhiva existentă în nişte seifuri blindate, se informă precis asupra planetei-bază, asupra şefilor care comandau acţiunile piratereşti şi programă pilotul automat după un plan minuţios întocmit. Planeta cu pricina era pe-aproape.

Nava se plasă pe o orbită mică. Ramona comunică prin radio, cifrat, că sistemul de frînare şi cel televideofonomicromilimetric se defectaseră, că nava aducea o pradă de o mare importanţă şi invita pe şefii de jos să vină pe bord cu o microrachetă. Mesajul îl semnă, tot cifrat, „Utut". Cei de la bază cerură lămuriri suplimentare, dar Ramona nu răspunse. După două zile, în sfîrşit, o rachetă decolă de pe planetă şi se apropie de navă. Se făcu joncţiunea şi patru bărbaţi în vîrstă, foarte distinşi, păşiră nerăbdători în cabina de comandă.

Ramona lăsă totul pe seama roboţilor. Aceştia îi imobilizară pe vizitatori şi-i legară.

Ramona n-avea timp de pierdut. Lansă S.O.S.-uri disperate în Cosmos şi se îndepărtă de planeta piraţilor. O zi şi o noapte emiţătorul nu conteni să ceară ajutor.

Tocmai cînd Ramona pierduse orice speranţă şi, mai ales, cînd radarul o înştiinţă că de pe planeta lăsată în urmă nu de mult se ridicaseră cinci rachete de luptă, apăru din eter fluieratul simpatic al ofiţerului de serviciu de la brigada mo-

bilă a poliţiei cosmice. Cu viteza luminii, poliţia sosi, şi Ramona îi dădu în primire „prada“ : piraţii, şefii, documentele compromiţătoare, mărturia ei sinceră, precum şi coordonatele planetei pe care se aflau părăsiţi băieţii. Piraţii fură judecaţi iute şi condamnaţi.

Pe planeta albastră, Ramona fu întîmpinată cu urale. În cinstea ei fură organizate manifestaţii şi serbări, fu decorată, capitala planetei primi numele ei, „Ramona Fîşcă“, dar numai în scris, deoarece nu putea fi fluierat. O rachetă porni în căutarea lui Sifa şi a celorlalţi şi-i aduse nevătămaţi. Din nefericire, ei nu reuşiseră să ceară ajutor prin radio, aparatul construit de Ramona suferind o mică defecţiune, mică, dar de nereparat în condiţiile unei totale lipse de asistenţă tehnică.

Sifa, Dore şi Lala o îmbrăţişară şi plînseră, amintindu-şi de scumpii lor Lasibemol şi Domi.

Ramona nu-şi vedea capul de festivaluri, dineuri, conferinţe, interviuri etc. Trecuseră patru luni şi albaştrii încă mai chefuiau. Pe toată planeta se fabrica vin după reţeta Ramonei. Primi 1 435 149 de cereri în căsătorie, restul de un miliard şi ceva neîndrăznind din timiditate. Prezenţa ei stimulă pe cercetători, savanţii îşi triplară eforturile, şi în scurt timp reuşiră să fabrice femei. Ce bucurie ! Albaştrii exultau ! Ramona le purta noroc ! Ura, Ramona !

După un an, Ramona îşi aduse aminte de Ion Ioneacă şi ceru conducerii planetei să-i aprobe un ajutor.

— Ce ajutor ? fluierară un miliard de albaştri.

— Vreau acasă şi n-am cu ce. Îmi trebuie o rachetă ultrarapidă, cu aparatură specială de anulare a efectului vitezelor mari.

— Numai atît ?

Într-o săptămînă, racheta, echipată modern, era gata. Ramona îşi luă rămas bun, despărţirea dură o lună întreagă deoarece fiecare cetăţean dorea să-i strîngă mîna, ba veniră şi fetele de la grădiniţă, şi, în sfîrşit, plecă.

Înconjură planeta de trei ori, în chip de salut, şi porni cu toată viteza spre Pămînt.

De-abia atunci, obosită, se culcă, dormi şi-l visă pe Ion Ioneacă în chip de redactor-şef la ziar. Ceasul dublu al rachetei măsura timpul trecut pe navă şi cel de pe Pămînt. Dife-

renţă era minimă, deşi viteza depăşea dublul vitezei luminii. Albaştrii lucraseră corect.

Prima parte a drumului spre...

5.

...planeta natală decurse în linişte. După somnul binefăcător care dură două zile, Ramona începu să se plictisească. Comenzile rachetei fiind încredinţate roboţilor, altă treabă nu mai era de făcut pe bord. De aceea se apucă să studieze înregistrările videofonomicromilimetrice de pe firele plastice, fire cu care racheta fusese înzestrată din belşug. Reuşi să acumuleze cunoştinţe atît de variate şi de complexe încît se întrebă dacă nu cumva devenise un mic monstru ştiinţific. Din cînd în cînd juca ţintar cu robotul preferat, botezat Ionel în amintirea lui Ion Ioneacă. Ionel era o maşină de ultimul tip, complet microtranzistorizată. Avea calităţi ştiinţifico-fantastice : se programa şi se reprograma singur, era capricios şi se dovedea capabil de duioşie şi de ură. De exemplu, făcea crize de relee nervoase cînd mînca bătaie la ţintar şi, ca să se liniştească, verifica toată aparatura electronică a rachetei.

Astfel treceau zilele (noaptea se deconectau amîndoi), şi pe nesimţite şi cu viteze colosale prima parte a drumului se desfăşură după plan.

Nu mult după ce intrară în partea a doua, Ionel (şi de-abia atunci Ramona hotărî să-l înveţe să vorbească româneşte, ceea ce şi făcu în zece lecţii predate după o metodă proprie) fluiera la urechea Ramonei :

— Cred că ceva nu este în regulă. Am găsit o lamă de metal vîrîtă în carcasa ceasului dublu.

— Şi ?

— Şi nu-i văd rostul acolo. Nu ştiu la ce serveşte.

Ramona deveni atentă. Ionel n-o deranja pentru fleacuri.

— Ai luat-o, o ai la tine ?

— Nu. Întîi ţi-am spus.

Merseră amîndoi în cabina de comandă, şi Ionel deschise capacul ceasului dublu. Ramona examină lama metalică şi

hotărî s-o scoată. Reuşi s-o mişte mai uşor decît şi-ar fi închipuit. O cîntări în mînă.

— Ia te uită ! strigă disperat Ionel.

Ceasul care măsura timpul scurs pe Pămînt înnebunise. Minutarele se învîrteau ca nişte elice, iar pe cadranul anilor cifrele se schimbau cu repeziciune.

Ramona păli. Examină lama metalică şi constată că era un aparat de bruiaj. Cine să-l fi pus acolo ? În ce scop ? Nu cumva era o răzbunare tîrzie a piraţilor ? Da, da, unele aparate fuseseră asamblate pe planeta acestora şi astfel se explica totul. Lama aceea făcea să nu fie descoperit faptul că aparatul de anihilare a efectului vitezei superluminice nu funcţiona ! Calculă diferenţele din urmă şi se înspăimîntă. Pe Pămînt trecuseră mii de ani ! Ion Ioncacă nu mai trăia de mult ! Ce aventură ! Bine cel puţin că nu i-au bruiat busola, altfel n-ar mai fi ajuns niciodată acasă... Şi Ramona, tristă, îşi aminti că avusese şi părinţi... Să frîneze racheta ? Să pună în funcţiune aparatul acela al cărui principiu de bază încă nu-l înţelesese ? La ce bun ? Trecutul era pierdut ! Ce contau 10 000—20 000 de ani în plus !

Totuşi fu nevoită să frîneze chiar a doua zi. Trecea prin dreptul unui sistem bisolar, şi finele aparate de recepţie descifrară un mesaj bizar transmis de pe a treia planetă a stelei duble : „S.O.S. Avarii mari... Pitici mici... Oxigen numai pentru un an. Pong !"

— Ce părere ai, Ionele ?

— Întîi să văd.

— Ai dreptate. Dă comenzile necesare !

Racheta făcu un ocol şi se îndreptă spre nefericiţii naufragiaţi. Dar semnalele conteniră nu înainte ca Ionel să repereze locul transmisiei şi să fixeze coordonatele.

Racheta se lăsă lin la o sută de metri de o navă fusiformă, cam ruginită. Ramona se înarmă pînă-n dinţi şi împreună cu Ionel ieşi prin ecluză. Se grăbiră să ajungă la navă, dar nimeni nu răspunse la semnalele lor acustice, optice, radiofonice şi prin bătăi de pumn în învelişul metalic.

Deodată fură înconjuraţi de vreo trei duzini de... Este greu de spus ce erau ! Un fel de copii cu bărbi şi mustăţi, nişte pitici înarmaţi cu ciomege şi arcuri. Cît ai clipi din ochi, Ramona fu imobilizată şi legată cu nişte liane. Nu apucase să se apere. Observă cu mirare şi nu fără să zîmbească trist că piticii îl

legaseră şi pe Ionel. Acesta rupea legăturile şi piticii le refăceau cu încăpăţînare.

— Să trag ? o întrebă Ionel, începînd să se înfurie.

— Nu ! Stai liniştit !

Piticii îi aşezară pe un fel de sănii şi-i duseră într-o peşteră. Într-un colţ întunecat mai zăceau trîntite la pămînt încă cinci forme omeneşti, în costume de cosmonaut.

— Cine sînteţi ? fluieră Ramona din obişnuinţă.

Nu-i răspunseră.

— De unde veniţi ? se informă în română.

Tăcere.

— Bă, sînteţi morţi ? exclamă pe englezeşte.

— Da' de unde ! Dar nu înţelegem, se auzi o voce baritonală.

— De unde veniţi ?

— De pe Pămînt.

— Zău ?

— Zău.

— Se vede că aţi evoluat serios. Ce mai e pe-acolo ?

— Nu ştiu, că am plecat de mult.

— Şi-ncotro ?

— După o rachetă dispărută.

— Aha !

— Dar voi ?

— Adică eu. Dînsul e robot. Bine, mersi. Noi ne întoarcem. Lasă, că mai vorbim noi. Problema este cum de v-aţi lăsat prinşi de pitici ?

— Nu puteam să-i ucidem, ce naiba !

— Sînt inteligenţi ?

— Aşa se pare. Sînt organizaţi pe grupe şi sînt conduşi de şefi.

— Deci au şi un limbaj oarecare...

— Da.

— Ionele ! Vezi ce limbă au şi tradu !

Ionel ascultă sporovăiala piticilor şi după zece minute declară că este gata să traducă.

— Bă ! Lăsaţi-ne să plecăm, că vă cotonogesc !

Piticii o rupseră la fugă. Cît ai bate din palme, peştera se golise. Ionel tăie cu o rază laser legăturile şi-i dezlegă şi pe

ceilalţi. Ieşiră din peşteră şi se apucară să repare nava. Pong, şeful expediţiei, era foarte înzestrat de la natură şi de aceea considera că frumuseţea lui trebuie recunoscută de toată lumea. Ramona avea însă alte opinii, şi Pong se supără. Ramona se înfurie.

— Eşti un tip nemanierat şi nu vreau să te cunosc.

Pong îi întoarse spatele şi decolă.

Ramona se sfătui cu Ionel şi hotărî să mai rămînă. Studie flora, fauna, făcu prospecţiuni geologice, întocmi o hartă minuţioasă, învăţă limba piticilor şi, după cîteva săptămîni, intră în contact cu ei. Aceştia se speriară la început, era gata-gata s-o învestească cu titlul de zeiţă, Ramona însă refuză şi le explică mecanismul selecţiei naturale. Găsi printre ei cîţiva inşi deosebit de inteligenţi, cărora le dădu noţiuni elementare despre electricitate, agricultură, judo şi pictură abstractă. Despre existenţialism le vorbi două zile, şi drept urmare o ciudată stare de anxietate îi făcu pe elevi să nu-i mai intereseze fizica cuantică. Ramona trecu prin clipe de mare descurajare, dar se îmbărbătă singură. Creă un alfabet simplu, le construi cîteva piste de atletism, califică la locul de muncă vreo două sute de arbitri şi înfiinţă un cenaclu.

Cînd termină toate aceste treburi şi plecă spre Pămînt, lăsă în urmă o civilizaţie înfloritoare. Este demn de remarcat faptul că Ramona nu uitase un lucru esenţial : dăruise piticilor un depozit masiv de stimulenţi hormonali. După un calcul estimativ, aceştia urmau să crească vertiginos şi într-un an-doi să ajungă la o înălţime apreciabilă.

După accelerări repetate, racheta atinse viteza maximă. Pămîntul se vedea cît o gămălie de ac. Apoi cît un bob de mazăre, cît o minge de tenis, cît una de fotbal, cît o casă (bineînţeles, prin telescop), şi racheta se strecură, în sfîrşit, printre planetele sistemului nostru solar.

Ramona transmise cîteva mesaje. Tocmai se instalase pe o orbită circumterestră cînd primi primul răspuns : „Ramona Fîşcă ? Nu cunoaştem ! În orice caz, fii binevenită ! Aterizează pe cosmodromul numărul 8 263, pista 982. Ghidează-te după radiofar ! Fă dezinfecţia generală !"

La ora două noaptea, racheta Ramonei ateriză. O aşteptau 2 000 de ziarişti şi responsabilul cosmodromului.

— Ce vîrstă aveți ? fu prima întrebare pusă de un reporter al revistei „Orizont", la care trebui să răspundă :

— Cît îmi dați ?

— 23 e mult ? zîmbiră ziariștii.

— Mai puneți 30 000 !

Două fanfare cîntau asurzitor „Ramona, zorile-s trandafirii..." Zorii tocmai apăreau la orizont. Cine ar fi putut crede că...

6.

...Trecuseră 30 de milenii ?

După 30 000 de ani, Pămîntul îi apărea Ramonei Fîșcă aproape neschimbat. Sau, cel puțin, aceasta a fost prima impresie, deoarece noua lui față nu întîrzie să se arate într-o lumină cu totul nebănuită. Transformările erau categorice.

Uzinele funcționau fără supraveghere, miliarde de roboți îndeplineau fel de fel de munci, de la bătutul friștii pînă la examinarea copiilor în școli. Totul era automatizat. Oamenii se ocupau de invenții care depășeau „inteligența" mașinilor electronice, de literatură științifico-fantastică și, mai ales, de sport. Media înălțimii lor era de 2,514 m, erau deștepți, frumoși, buni, cinstiți, modești și calmi. Dacă vreunul se năștea tîmpit (probabilitatea era de $1/12^{10}$), numaidecît i se aplica o terapie bazată pe transfer de inteligență și pe mutații în structura releelor nervoase, și cazul era rezolvat. Oamenii se plimbau prin Cosmos. Mai existau indivizi care se supraapreciau, dar aceștia erau genii. Pămîntul era condus de un „areopag" format din 1 001 membri bătrîni (între 300 și 403 ani fiecare), aleși o dată la 71 de ani. Numele lungi și neeconomice din vechime fuseseră schimbate, și acum oamenii se numeau Bing, Rig, Ro, Ic etc.

Ramona se simțea mică și timidă. I se părea că pămîntenii o privesc de sus. Dar adevărul era cu totul altul ! 100 043 de tineri se îndrăgostiră de ea (bărbații nu prea evoluaseră la acest capitol și preferau întotdeauna cazurile ieșite din comun), dar Ramona îi refuză. Cum pe Pămînt problema dragostei era

rezolvată de un aparat electronic care cerceta toate calitățile și afinitățile viitorilor parteneri și cum toți bărbații și toate femeile erau fără defecte (deci automatul își da consimțămîntul în mod automat), nu existau nefericiți în dragoste. De aceea, toți cei 100 043 de refuzați se simțiră nenorociți. De aproximativ 20 375 de ani, pămîntenii nu mai știau ce este durerea. Senzația de nenorocire, o noutate mai mult decît interesantă, se transformă imediat în modă. Se găsiră o sumedenie de persoane care mimau neliniștea și nefericirea și așteptau aplauze. Totuși faptul în sine declanșă forțe inerte și produse o înviorare în lumea sentimentelor. Sentimentele avură influență rapidă asupra celorlalte compartimente sociale. Oamenii începură să simtă clar fericirea și de aci și pînă la un nou salt în materie de civilizație și cultură nu mai era mult!

Nemaiavînd nici o speranță de a-l întîlni pe Ion Ioneacă, Ramona se îndrăgosti fără să vrea de un bărbat chipeș, ceva mai scund decît ceilalți (care o inhibau), ziarist de profesie, cu numele de Cip. Cip se împrieteni cu Ionel și amîndoi purtau discuții zile întregi.

Deocamdată Ramona nu făcea nimic. Fusese încadrată pe post de material didactic la o școală și din cînd în cînd vorbea elevilor despre întîmplările petrecute cu 30 de milenii în urmă. Dar cum școlile aveau cursuri numai trei zile pe trimestru, Ramona colinda tot globul.

Într-o zi se afla pe un stadion în America de Sud și urmărea un meci de fotbal foarte disputat. Nimeni nu huiduia, nimeni nu încuraja echipele, tuturora le era indiferent cine cîștigă.

Avînd locuri în ultimul loc al tribunei, în spate se afla zidul; o cărămidă desprinsă de sus căzu drept în capul lui Cip. Ramona țipă. Cu teamă se întoarse să privească. Se aștepta să vadă un cap făcut zob, mutilat oribil (în gînd calculase greutatea cărămizii, viteza de cădere, accelerația și forța de șoc), dar, spre stupefacția ei, Cip era nevătămat. Ba mai mult, văzînd-o uluită, îi explică rîzînd:

— Am noroc cu carcasa. Nu e de plastic, ca la alți roboți. E din oțel tratat special.

Ramona simți că leșină. Nu-i venea să creadă că fusese îndrăgostită de un robot. O apucă o furie debordantă și începu

să lovească în dreapta şi-n stînga, să-şi descarce nervii. Bătu măr 180 001 oameni, plus telespectatorii. Şi-i făcu fericiţi. Simţind durerea fizică, oamenii ieşiră din inerţie. Remarcară că pînă atunci n-au fost fericiţi deoarece n-aveau probleme de oblojit.

Ramona fu sărbătorită o lună. I se ridicară 46 de statui, i se dedicară sonete în vers liber, ecuaţii şi simfonii. Toată lumea era fericită, numai ea nu. Trecea printre oameni ca o fantomă, îi era lehamite de tot. Cu ocazia unei recepţii, un ziarist o întrebă :

— De ce nu vă căsătoriţi ?

— Am ghinion.

— Aţi iubit pe cineva şi s-a defectat maşina de aprobat de la primărie ?

— Am iubit, da. Pe Ion Ioneacă. Şi n-am ştiut.

— Astronaut ?

— Nu. Ziarist.

— O, se bucură ziaristul, Kin pe nume, deci un coleg ! La ce ziar lucrează ?

— Eh, suspină Ramona, cine ştie... Nu l-am mai văzut de 30 000 de ani !

— A !

Kin găsi că poanta era bună şi se apucă să scrie un material. Dar subiectul vast îl obligă să se documenteze. Voia să spună adevărul complet despre Ion Ioneacă. Răscoli arhive, se interesă şi află că Ioneacă exista. Da, exista congelat. Dintr-o eroare birocratică, nimeni nu-şi mai amintise de el şi nimeni nu-l reanimase.

Articolul lui Kin căzu ca o bombă de 524,3 megatone de trotil. Întreaga lume ştiinţifică condamnă actul reprobabil al urmaşilor cercetătorilor institutului de geriatrie. Dar bine că se întîmplase aşa ! Şanse erau destule !

Ion Ioneacă, reanimat, se trezi într-o lume nouă. La căpătîiul patului său de convalescent îi zîmbea Ramona. O bucurie generală cuprinse planeta. Pong, comandantul expediţiei salvate de Ramona pe planeta piticilor, le trimise o telegramă de felicitare.

Se logodiră într-o luni (după calendarul vechi, deoarece de 21 000 de ani exista un calendar zecimal, conform căruia

săptămîna avea cinci zile şi un sfert) şi plecară într-o călătorie de plăcere pe fundul Oceanului Pacific. Acolo se stabiliră într-un oraş modern ridicat de delfinii care evoluaseră foarte mult. Dacă mai treceau zece milenii, îi întreceau pe oameni. Aveau mai multe calităţi înnăscute decît colegii lor bipezi şi meritau o viaţă mai bună. Ei visau să se transfere pe uscat şi să poată fuma ţigări de foi. Nu se ştie cine le băgase asta în cap.

Ramona era fericită. Zile de-a rîndul îşi povestiră aventurile avute, ea în Cosmos, el îngheţat, şi nu se mai săturau să se asculte. Ion Ioneacă îşi dădu seama că Ramona îl depăşea în cunoştinţe şi de aceea urmă un tratament electronic.

Trecu o lună întreagă. Se plimbară printre recifuri de corali domestici, luară parte la întreceri nautice cu patru delfini simpatici, virtuoşi compozitori de muzică uşoară, dar toate aveau o margine. Hotărîră să se căsătorească.

Luară un acvadisc şi se îndreptară spre Europa.

La nunta lor, un ordin al „aeropagului" decretă ziua aceea drept „Zi istorică", şi totodată populaţia Pămîntului, inclusiv cei în deplasare pe asteroizi, rachete şi alte planete, cîntară vechiul cîntec „Ramona, zorile-s trandafirii...".

Un delegat al Institutului unificat complex de biocibernetică astrală le aduse un pachet drept cadou de nuntă. Ramona şi Ion rupseră nerăbdători sfoara cu care era legat. Găsiră o maşină foarte complicată, toată numai butoane, manete, cadrane şi becuri. O carte de vizită îi lămuri la ce servea darul acesta complicat. Maşina avea o denumire poetică : „Aparat de visat frumos".

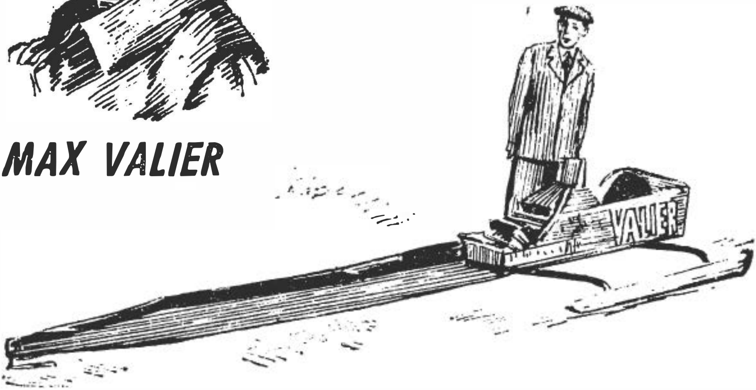
Ramona şi Ion îl puseră la priză şi...

S F Î R Ş I T

De la ICAR la cuceritorii Lunii

MAX VALIER

inventatorul automobilului cu reacție

„Savantul pleșuv cu capul fierbînd de idei", cum îl caracterizau pe Max Valier colaboratorii, s-a născut în 1895 în Austria. La vîrsta de 18 ani, el frecventa Universitatea din Innsbruck, unde a studiat fizica, matematica, astronomia și a început să se preocupe de ideea navigației spațiale. Ca ofițer de aviație, fiind însărcinat cu efectuarea unor zboruri de încercare la mare altitudine, Valier a ajuns la excepționala idee a montării pe avioane a unor motoare cu reacție, singurele capabile să permită atingerea marilor înălțimi și viteze. După primul război mondial își desăvîrșește pregătirea superioară la universitățile din Innsbruck, Viena și München. Cucerit de ideile expuse de Oberth în lucrarea „Die Rakete zu den Planetenräumen" (1923), Valier scrie o broșură de 95 de pagini intitulată „Pătrunderea în spațiul cosmic". El reușește în această carte să expună pe înțelesul marelui public posibilitatea zborului spațial, idee fundamentată matematic de Hermann Oberth. În scopul obținerii fondurilor nece-

sare pentru a construi el însuși rachete, entuziastul Valier se lansează într-o debordantă campanie : sute de articole și conferințe, mai multe ediții ale cărții sale, devenită, după părerea lui H. Gartmann, un „best-seller științific". Totuși, pînă la întîlnirea cu industriașul Fritz von Opel, resursele financiare ale lui Valier erau reduse. Marele capitalist din Rüsselsheim, dornic de publicitate, este dispus să finanțeze construirea unui automobil cu reacție. Planul lui Valier era simplu : să monteze niște rachete pe un automobil sau pe un alt vehicul, iar apoi să cerceteze posibilitatea realizării avionului cu reacție și a navei spațiale !

Curînd a fost găsit și un colaborator : pirotehnicianul F. W. Sander (a nu se confunda cu inginerul sovietic F. Țander), precum și terenul de încercări la Wessermünde. Primul automobil dotat cu două rachete este încercat în 1928 : spre stupefacția martorilor și a pilotului K. Volkhart, în loc să gonească asemenea unui bolid, mașina a înaintat cu viteza unui autocompresor destinat construcției de drumuri ! Totuși, prin mărirea numărului de rachete la 12, în ziua de 12 aprilie 1928 este atinsă în numai 8 secunde viteza de 100 km/oră, iar ziarele au putut consemna că prin parcurgerea întregului traseu automobilul cu reacție „Opel-Rak 1" și-a contrasemnat „actul de naștere" !

Totodată sînt lansate rachete cu pulbere, dintre care unele ating 2 000 m înălțime și o viteză de peste 1 000 km/oră. Ulterior, după ce s-a separat de Max Valier, Fritz von Opel reușește personal să atingă viteza record de 230 km/oră pe automobilul „Opel-Rak 2", dotat cu 24 de rachete !

Între timp Valier construiește pentru firma „Eisfeld" din Silberhütte autodrezine propulsate cu rachete, dintre care vehiculul „Eisfeld-Valier-Rak 1" atinge la cea de-a patra încercare 360 km/h și ...sare de pe linii !

Sfîrșitul agitatului an 1928 îl găsește pe Valier construind sănii cu reacție în combinație cu Fabrica de caroserii „Kogel" din München. Pe pista de zăpadă a centrului de sporturi de iarnă de la Eibsee iau loc la volanul saniei „Valier-Rak-Bob 1" frumoasa soție a inventatorului, Hedwiga Valier, și însuși constructorul. A fost un succes dublu : prima femeie din lume care a pilotat un vehicul cu reacție și atingerea vitezei de peste 100 km/oră. De fapt, acest record (realizat de Max Valier) nu a durat decît o săptămînă : perfecționată și botezată „Valier-Rak-Bob 2", sania atinge pe suprafața înghețată a lacului Starnberg, lîngă München, aproximativ 400 km/oră ! Deoarece în locul pilotului fusese plasat un sac cu nisip, sania deviază, se lovește de un dig și este distrusă.

Convins de nesiguranța funcționării (pe atunci — Fl. Z.) a rachetelor cu combustibil solid, Valier întreprinde în primăvara anului 1929 pasul decisiv pentru viața sa : începe să se preocupe de rachete cu combustibil lichid. În 1930 intră în asociație cu o firmă berlineză producătoare de oxigen lichid, pe al cărui director, dr. I. Heylandt, îl convinsese de posibilitatea construirii de rachete pentru vehicule terestre și pentru avioane. În numai două luni, Valier montează o cameră de ardere cilindrică, avînd la un capăt injectoarele pentru

oxigen lichid și alcool, iar la celălalt ajutajul de ieșire a gazelor arse. Principalele lui ajutoare au fost inginerii Walter Riedel și Arthur Rudolf. Încercările motorului erau efectuate pe un banc improvizat, cu o balanță obișnuită și fără a se lua nici o măsură de precauție.

Totuși, inventatorul reușește să atragă atenția directorului general al companiei „Shell", care se arată dispus să finanțeze proiectul unui motor-rachetă destinat avioanelor cu condiția ca aparatul să folosească drept combustibil benzina. Valier acceptă și pornește la realizarea unui nou agregat pe care-l încearcă în luna mai 1930. După două probe satisfăcătoare, la a treia experiență (efectuată în ziua de 17 mai), balanța se defectează. Era ora 9 seara... Deși Riedel îl sfătuiește să amîne experiența pe a doua zi, Valier nu acceptă. Și neprevăzutul se întîmplă: o explozie a camerei de ardere provoacă moartea temerarului inventator, întrerupînd la numai 35 de ani viața zbuciumată a celui care a îmbinat în aceeași persoană pe inginerul fecund, pe cercetătorul curajos și pe scriitorul avîntat. În anii 1935—1936, lucrarea sa a fost tradusă în mai multe țări, printre care și în Uniunea Sovietică, sub titlul „Zborul în spațiul cosmic este posibil din punct de vedere tehnic". După legendarul Van-Hu, inventatorul și scriitorul Max Valier este a doua victimă a tehnicii rachetelor, iar alții îi vor urma. Și în acest domeniu, ca în multe altele, au fost necesare jertfe închinate progresului științei și tehnicii.

RUDOLF NEBEL și KLAUS RIEDEL — creatorii „minirachetelor"

Cei care s-au preocupat de istoria evoluției fuzeelor l-au numit pe Nebel „neobositul", iar pe Riedel „grijuliul"; într-adevăr acest cuplu a adus un aport substanțial tehnicii reactive și fără îndoială că aceasta s-a datorat și calităților amintite.

În perioada anilor 1928—1931, constructorii germani de fuzee făcuseră pași importanți; trebuie să amintim că Fritz von Opel zburase cu aproape 150 km/oră în septembrie 1929 cu un avion monoplan (construit de J. Hatry), pe care fuseseră montate atît rachete acceleratoare de start, cît și trei rachete în calitate de... motor principal! De asemenea, Oberth se pregătea să prezinte racheta sa directorului Institutului de fizică și chimie, iar Valier circula din 1930 cu vehiculul-rachetă „Rak 7" pe terenurile firmei „Heylandt".

În aceste condiții, pilotul militar Rudolf Nebel și inginerul Klaus Riedel au pornit la experimentarea unor fuzee de dimensiuni reduse numite de ei „Minimumrakete" și care au fost abreviate „Mirrak". Primul

agregat, „Mirak-1" era lung de 30 cm, avea diametrul de 4 cm, conținea oxigen lichid și benzină și a dezvoltat impresionanta forță de... 2 kg, fiind încercat la ferma din Bernstadt (Saxonia) a tatălui lui Riedel. După „pierderea" primului „Mirak", cei doi întreprinzători reușesc să găsească lîngă Berlin, la Reinickendorf, un vechi poligon de tir abandonat. Închiriindu-l cu 10 mărci pe an, cei doi membri ai Ligii pentru navigația interstelară au inaugurat primul „aerodrom pentru rachete" din Germania și totodată l-au invitat pe însuși Henry Ford să le viziteze centrul de încercări. Chiar dacă regele american al automobilelor n-a răspuns invitației și nu l-au interesat nici chiar rachetele lui Oberth, totuși el a atras asupra tinerilor entuziaști atenția unei mari ziariste a timpului : Drummont Hay. Datorită propagandei făcute prin presă, numeroase uzine și firme germane au sprijinit dotarea centrului de la Reinickendorf cu materialele și mașinile necesare. N-au întîrziat să-și ofere serviciile cîțiva tineri binevoitori, printre care trebuie amintiți : Wernher von Braun, student din Berlin, Rolf Engel, Hans Bermüller, Paul Ehmayer, Kurt Heinisch ș.a. Deși fondurile lipseau întotdeauna, tinerii lucrau cu entuziasm. Subliniind acest avînt deosebit, ca și curajul celor din Ligă, ziarista Drummont Hay avea să scrie în 1930 cuvintele profetice : „Cînd am părăsit acest loc (centrul de încercări de la Reininckendorf — Fl. Z.), aveam certitudinea că acești tineri preparau armele cu care, într-o zi, ne vor lovi în America, peste Atlantic..." (!)

Cu toate privațiunile, în primăvara anului 1931, membrii Ligii putură prezenta președintelui Societății interplanetare americane G. E. Pendray un motor rachetă din dural cu greutatea de 80 g și la care amestecul oxigen lichid plus benzină producea o tracțiune de 32 000 g !

Cel mai mare succes l-au obținut însă cu invenția lui Riedel, o fuzee (cu oxigen lichid și benzină) care a primit, datorită formei ei, denumirea de „repulsor" după fantasticul vehicul al marțienilor din romanul de anticipație „Pe două planete" al lui K. Lasswitz. Căpătînd experiență, Nebel, Riedel și colaboratorii lor își dotează „repulsoarele" cu parașută de recuperare, plasează rezervoarele de combustibili unul deasupra celuilalt, perfecționează ajutajele conice și reușesc să atingă înălțimi cuprinse între 1 000 și 1 500 m. Totuși au loc și extrem de multe eșecuri, și la sfîrșitul anului 1931 Riedel conchide că principala lor cauză este folosirea benzinei, care, neputînd fi amestecată intim cu apa, nu permite o bună răcire. Pornind de la unele indicații existente în cartea lui H. Oberth, Riedel și Nebel folosesc oxigenul lichid și amestecul de alcool cu apă (60—70% alcool) ; acest fapt ne permite să afirmăm că ei au aplicat cei dintîi formula combustibilului viitoarelor rachete și totodată au elaborat importanta tehnologie a răcirii motorului cu ajutorul chiar al carburantului. Deși acum succesele depășeau copios eșecurile, tot mai puțini sînt cei ce sprijină Liga pentru navigația interstelară.

Veniseră anii întunecați ai fascismului. Se pregătea mașina de război nazistă pentru cel de-al doilea război mondial. Gestapoului nu-i putea scăpa din vedere valoarea lucrărilor din acest domeniu. Așa se face că grupul celor care „asaltează cerul" s-a

destrămat... Membrii grupului din Reinickendorf sînt acuzaţi că... trădează secretele rachetelor. Nebel scapă datorită relaţiilor sale influente, dar pînă la urmă este silit să depună armele, cedînd unui şantaj organizat de Gestapo. Se organiza grupul de specialişti care sub conducerea lui Wernher von Braun avea să construiască teribila armă-rachetă „V-2". După cum se ştie, în timpul celui de-al doilea război mondial, această armă nazistă a semănat groază şi moarte în rîndul populaţiei din Anglia, Londra fiind unul dintre punctele greu lovite.

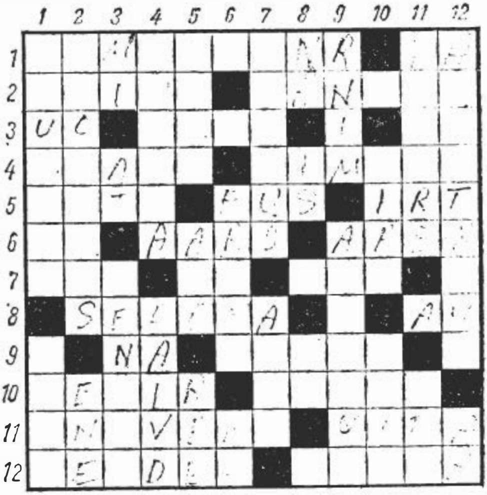
JOHANNES WINKLER, fondatorul Ligii pentru navigaţia interstelară

Născut în anul 1900 în micul oraş silezian Karlsruhe, Johannes Winkler dovedeşte o precoce predispoziţie pentru tehnică, la care, în şcolile din Breslau şi Leipzig, se va adăuga interesul pentru astronomie. Stimulat de lucrările lui Jules Verne şi Otto Willi Gail, tînărul Winkler ajunge la concluzia că astronautica reprezintă, de fapt, suma celor două domenii de studiu preferate. Pornind de la început cu intenţia unor cercetări serioase, inginerul Winkler s-a ocupat mai întîi de fuzeele cu pulbere. Înţelegînd importanţa motorului pentru astronautică (pe care l-a şi numit motor cu jet), Winkler, finanţat de industriaşul Hugo Hückel, construieşte şi lansează cu succes, la 14 martie 1931, prima rachetă vest-europeană cu combustibil lichid (oxigen şi metan sub presiune de azot; înălţimea atinsă — 100 m). Evenimentul, care a avut loc pe cîmpul de manevre de la Gross-Kuhnau în apropiere de Dessau, a atras atenţia companiei Paramount News din New York, ce a realizat o peliculă sonoră pentru jurnalele de actualităţi. Noi perfecţionări, şi racheta „H W-2" — avînd rezervoare suprapuse, camera de ardere la partea inferioară, înveliş celular plat şi suprafeţe stabilizatoare — era gata pentru lansare. Un preţios ajutor a fost dat de Rolf Engel, care a şi obţinut aprobarea de încercare în apropierea oraşului Pillau, din Prusia orientală. Din cauza unor blocări ale supapelor, îngheţate la minus 182°C (pentru oxigenul lichid) şi minus 163°C (pentru metanul lichid), racheta a explodat pe banc, distrugînd totodată şi visurile îndrăzneţe ale creatorului ei. După venirea la putere a naziştilor, deoarece acesta era în relaţii ştiinţifice cu personalităţi străine, a fost şi el acuzat de încercare de trădare a secretelor militare şi n-a scăpat decît cu greu de urmări. În cele din urmă intră ca inginer la Uzinele de avioane Junkers din Dessau.

După odiosul război, devine colaborator al importantei instituţii franceze O.N.E.R.A., iar în 1951, director al companiei de rachete pentru zborul accelerat (C.E.R.V.A.) cu sediul în Egipt.

Fl. Z.

COSMICĂ

ORIZONTAL: 1) Bază de lansare franceză din Sahara — Servește! 2) Betelgeuse și Bellatrix fac parte din această constelație — Stație interplanetară americană; 3) Suc pe terminate! — O lună nefirească! — Pom de seară! 4) Femeie care, sub forma altui regn, există și pe Lună — Satelit meteorologic american; 5) Nume feminin (de dezmierd) — Meridian orar! — Întreprindere racheto-transporturi; 6) Orion! — Lac în Norvegia — Rege persan; 7) Pictură... goală! — Galaxie! — Ședința ELDO terminată nereglementar; 8) Satelitul Pămîntului — 1969, prima tentativă de aselenizare a omului; 9) Sunet selenar! — Constelație vecină cu Ursa Mică; 10) Rachetă franceză — Pămîntul; 11) Există independent de noi și în afara conștiinței noastre — Privește! 12) Prima parte a *întîlnirii* spațiale! — A da startul unei cosmonave.

VERTICAL: 1) Centru de coordonare a zborurilor cosmice americane — Rachetă de coastă franceză! 2) Steaua Alfa din constelația Boarul — Bătrîn narcotic! 3) „Miu" fără ultima treaptă! — Mijloc de transport popular! — Constelație vecină cu constelația Săgeata; 4) Satelit de telecomunicații sovietic — Munte în Ungaria; 5) Satelit geodezic francez — Vîrstă franceză! — Oraș în Franța; 6) Prenumele comandantului navei „Apollo-8" — Raze întrerupte! 7) Zeu planetar — Antistea! 8) Poftim! — Limite de impuls! — Aparțin cefeidelor! 9) Rîu în America de Sud — Țară în care se află baza Hammaguir; 10) „Early...", satelit de telecomunicații — Veche denumire a corpului de la 7 vertical; 11) Constelație vecină cu constelația Cîinele Mare (neart.) — Satelit tehnologic american plasat pe o orbită geostaționară de 35 600 km; 12) Unul dintre cosmonauții navei „Apollo-9" — Atlas-Agena!

Cuvinte rare: ~~AARS~~, ~~ARER~~, ~~LAIVD~~, REE, ~~RNIM~~.

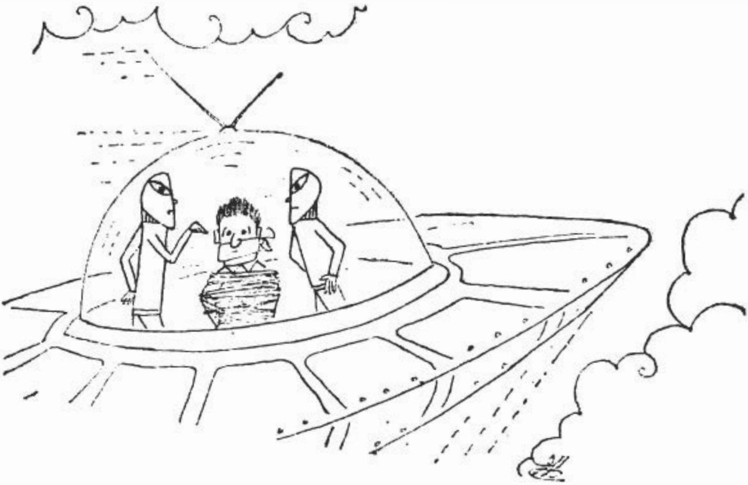
VASILE DORNEANU
Buhuși

DEZLEGAREA JOCULUI DIN NUMĂRUL 345

Literele aritmogrifului sînt înlocuite de numere în ordinea desfășurării normale (1 = a, 2 = b, 3 = c ș.a.m.d.) cu excepția lui z = 22 și y = 23.

UMOR

Desene de MIHU ANTIN

— *Uite, șefule, ăsta făcea caricaturi cu „farfuriile zburătoare".*

HIPPY IN CRONOSPAȚIU

— *Deconectați cronoscoapele, băieți! Ne stabilim în epoca asta, există posturi libere de șamani!*

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

2012

CLUB
COLECȚIA
Povestiri
ȘTIINȚIFICO-
FANTASTICE
cpsf.info

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

I.m. Pompiliu

Au scanat, corectat, prelucrat

Ceea ce nu au fost în stare redacţiile Ştiinţă şi tehnică sau cei care au dat să continue CPSF, au reuşit, cu multă dăruire, muncă şi cheltuială, aceşti entuziaşti.

Lor trebuie să le mulţumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecţie.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyliu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nld68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email şi reparăm greşeala)

Pentru a vă asigura primirea în continuare a colecției, reînnoiți-vă din timp abonamentele pe trimestrul viitor. Abonamentele se primesc de către factorii poștali și oficiile poștale.

Colecția se găsește de vînzare la toate chioșcurile difuzării presei și la debitele O.C.L.

• MAI 1969

PREȚUL 1 LEU 41007